

niet volgen, de wijze waarop hij den invloed van het Marxisme beschrijft, dwingt tot ernstig nadenken. „Het ressentiment⁵⁾, het gevoel van belediging en wrok, verkreeg de heerschappij... nu de overwinning is behaald, verandert de revolutionaire strijder in een wreker". Op hun beurt worden de „verdrukt onderdrukkers en de lijdenden geweldenaars". Het Marxisme heeft aan de arbeidersmassa, aldus het betoog, de definitieve overwinning en vernietiging beloofd van allen, die als wrede „overheersers" werden voorgesteld. De atheïstische propaganda heeft de Kerk en het geloof gebrandmerkt als middelen, die moesten dienen om de massa te onderdrukken. Dat maakte die massa begeerig naar wraak. „In het uur van de overwinning staat hij op tegen de Kerk, de religie, tegen God. Hij ijvert tegen God, ontwijft de religie, verwoest den tempel en martelt de geestelijkheid... de anti-religieuze geesteshouding is een uitdrukking van de belediging, die naar vergelding zoekt, en zich wrekt voor het ondervonden onrecht." De suggestieve prediking van het Marxisme heeft in Rusland ontzaglijk veel kwaad gesticht. De verkondiging van de mythe van het proletariaat, heeft de zielen gegrepen. „De mythische idee is een machtige historische kracht".

Wanneer Berdjajew de gevolgen aanschouwt, die de overwinning der Russische revolutie heeft gehad, keert hij zich met kracht tegen elke loochening van God. „In zijn triomf wordt het atheïsme zelf tot vervolger; het verwekt nieuw onrecht, het verbreidt het kwaad en brengt een onmetelijk lijden met zich mede... het wordt amoreel, niet slechts in de theorie, maar ook in het leven; het roept een machtigen vloed van lage instincten te voorschijn en versmaadt tenslotte de gerechtigheid..."

Berdjajew is zich als opeens klaar bewust, dat de „uitschakeling van de Godsidee" volstrekt niet „de vrijheid aan den mensch brengt". „Integendeel", zegt hij, „in het menschelek bewustzijn ontstaan nu geheimzinnige, onmenselijke energie-vormen, en deze breiden over den mensch, die aan hen is overgeleverd, hun daemonische macht uit".

De mensch, die God loochent, is een prooi der zonde. Hij is tot alles in staat. De wrok drijft hem, het ressentiment regeert hem geheel. Een verheerlijking van het nihilisme tegenover het marxistische atheïsme is bij het licht van deze waarheden onmogelijk. De geschiedenis der Russische revolutie is één voortgaande verwerping van God.

...

Het is o.i. noodzakelijk, dat steeds weer wordt gewezen op de werkelijke beteekenis der Russische revolutie. Vooral in den tegenwoordigen tijd, nu de neiging om het sociale en economische werk in Rusland te verheerlijken, voortdurend toeneemt. Want — het is ons weer gebleken uit het nieuwste boek⁶⁾ van Sidney en Beatrice Webb —, de geest van het hedendaagsche Rusland openbaart zich in een „energieke uitroeping van de religie, en speciaal van de Christelijke religie, van het eene eind der Sovjet-unie tot het andere". Er zijn genoeg menschen, die dat — evenals het genoemde echtpaar — heelemaal niet zoo erg vinden, mits het maar tactisch en althans zonder veel geweld geschiedt.⁷⁾

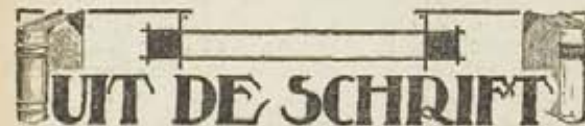
Mede daarom willen we nog eens goed luisteren naar de klacht van Berdjajew over een volk, dat God niet wil kennen.

A.

B. t. B.

5) Men moet natuurlijk met dat „ressentiment" zeer voorzichtig zijn. „Psychologische verklaringen" hebben hun grenzen. Zie ook noot 10 in het vorige artikel.

6) „Soviet Communism", dl II, pag. 1010 e.v., 1134 en 1135.

UIT DE SCHRIFT

De verreezen Christus regelt de binding aan de Zijnen.

Jezus zeide tot hem: Omdat ge Mij gezien hebt, Thomas, zoo hebt gij geloofd; zalig zijn zij die niet zullen gezien hebben, en nochtans zullen geloofd hebben.

Joh. 20: 29.

Wanneer Christus acht dagen na Zijn verschijning in den kring Zijner jongeren opnieuw de apostelenschaar met een bezoek van Zijn triumerenden en glorieerenden Persoon vereert en verblijdt, dan schijnt dit schoone uur van samen-zijn alleen in de geestelijke krankheid van Thomas zijn oorzaak te hebben en alleen de genezing daarvan te bedoelen. Als dit doel dan door de aanraking van Christus, geestelijk en lichamelijk, is bereikt en de genezing is bewezen door den uitroep: „mijn Heer en mijn God!", dan zou de omhoogstrevende Zoon Gods het onderhoud hebben kunnen beëindigen. Maar ook thans blijkt, dat Christus' verschijning niet uitsluitend Thomas en zijn genezing bedoelt, maar dat Christus geen oogenblik Zijn gemeente en de toekomst uit het

oog verliest. Die gemeente ontvangt vooreerst een apostel terug van haar Hoofd, maar tevens benut Deze dit kostbaar oogenblik, om de binding tusschen Zich en de Zijnen te regelen en de vaste bedding te bepalen, waarin deze binding voortaan in normale omstandigheden zich zal voortbewegen. Want de normale verhouding tusschen Christus en de Zijnen dreigde door het, in zekeren zin, abnormale, waarloe de vleeschwording des Woords noodzakelijk tijdelijk geleid had, door ons, de gemeente, te worden miskend en misprezen. Daarom brengt Christus die verhouding weer in den juisten stand: „omdat gij Mij gezien hebt, Thomas, zoo hebt gij geloofd", dat was nog het abnormale; „zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben, en nochtans zullen geloofd hebben", dit is het normale.

Het gaal hier om het wezenlijke in de binding aan Christus, n.l. het geloof. Christus bindt de Zijnen aan Zich door middel van, via de Schriften met den band van het geloof. En het essentiële, het normale in het geloof is, dat het niet ziet en tast, niet met zintuigelijke waarneembaarheid gepaard gaat: het geloof is een bewijs der zaken, die men niet ziet. Gelooven en zien, samen, is iets abnormaals, iets, dat tijdelijk noodwendig kan wezen; gelooven zonder zien is het normale.

Ja, wij kunnen verder gaan: gelooven plus zien is niet alleen een buitengewone, maar ook een gevaarlijke weg. Immers zoo spoedig dreigen wij dan van de sfeer des geloofs in die van het ongelooft te vervallen, van de louter onzienlijke dingen, die des Geestes Gods zijn in de louter zienlijke, die... Satans instrumenten zijn! (2 Cor. 4: 18.) Wie gelooven met zien wil verbinden, die begint te twijfelen aan het alleen-onzienlijke, en bevindt zich daarmee op het hellende vlak naar het ongelooft, want twijfel is een langzaam afzakken van het rijk van Christus in de macht van Satan. Eerst zien en dan pas „gelooven", dat zegt Satan altijd. Satans rijk is een rijk van zienlijke dingen. Satan geeft aan de zijnen altijd meer om te zien en te lasten. Voor Satan hoeft de mensch niet te gelooven, alleen maar te zien. Daarom toonde hij aan Eva de vrucht van den boom, die „goed was tot spijze en een lust voor de oogen" en aan Jezus al de schatten van de koninkrijken der aarde... „Indien ik niet zie het teeken der nagelen en steek mijn hand in Zijn zijde, ik zal geenszins gelooven", dat is de taal van het ongelooft, waarbij de duivel goedkeurend glimlacht.

Maar nu gaat de Opgestane Zijn apostel uit de strikken des duivels redden. Hij weet óók wel, hoe het mogelijk was dat Zijn discipel in die strikken verward was geraakt.

Een oogenblik komt Hij Thomas schijnbaar tegemoet in zijn zondig verlangen: „Breng uw vinger hier in die Mijn handen en breng uw hand en steek ze in Mijn zijde, en wees niet langer ongelooft, maar geloovig!"

Natuurlijk keurt Christus hier het verlangen van het ongelooft niet goed. Christus zegt niet: het kan in Mijn Koninkrijk óók wel langs den weg van het zien! Neen, het willen wandelen in het louter zienlijke blijft zonde, ongelooft, satanisch. Maar er is hier voor Thomas een verklaarbare aanleiding tot zijn willen zien, en Hij, die onze zwakheid kent, komt hier de zwakheid van Zijn discipel te hulp. Immers, een tijdlang heeft het geloof der gemeente zich mogen verheugen in de zichtbare aanwezigheid van Jezus. Noodwendig ging het geloof toen gepaard met het zien. Dat was echter een abnormale en... gevaarlijke weg van het geloof. En daarom wijst de Opgestane nu den normalen en... zalignakenden weg voor de binding aan de Zijnen: Zalig zij, die niet gezien en nochtans zullen geloofd hebben!

Dit is de band tusschen den Verreezen en ons! Dit is het normale. Wij wandelen alleen door geloof en niet door aanschouwen. Wij kennen de mystieke unie met Christus, de onzichtbare levensgemeenschap met Hem! Dat is zalig! „Door het geloof tot de zaligheid... in welke gij u verheugt... opdat de beproeving uws geloofs... bevonden worde tot lof en eer en heerlijkheid, in de openbaring van Jezus Christus, denwelken gij niet gezien hebt, en nochtans liefhebt; in denwelken gij nu, hoewel Hem niet ziende, maar geloovende, u verheugt met een onuitspreklijke en heerlijke vreugde; verkrijgende het einde uws geloofs, namelijk de zaligheid der zielen". (1 Petr. 1: 5-9.)

Niet zien, niets zien! Alleen de Schriften! Alleen gelooven, als ziende!

Dan is het einde: zalig! „Zalig, die niet gezien, maar geloofd hebben!"

Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien!

Wij zien nu nog door een spiegel in een raadsel, maar alsdan zullen wij zien, van aangezicht tot aangezicht!

Zalig, als het geloof overgaat in aanschouwen!

W.

N. S.

KERKELUK LEVEN

„Moet dat nu zóó?" (XIII)

De onvaste gang van ons kerkelijk leven openbaart zich ook wel in nog andere reacties op de bespreking van vragen van den dag. Een treffend staaltje leverde onlangs iemand, die in een openbare vergadering, waar de bekende kwestie van Calvinistenbond en -congres ter sprake kwam, de bespreking liet afdalen tot dat niveau, waarop door hem gevraagd worden kon, waarom de critiek wel gegadigden der V.U., maar niet van Dr. H. Colijn raakte; werd deze soms ontzien, en was dat niet meten met twee maten? De spreker, die sinds gewoerd heeft een uittreksel van zijn woorden te verifiëren, doet met dergelijke opmerkingen noch de V.U., die immers als geheel volstrekt niet het congres verdedigt, noch Dr. Colijn een dienst, vrees ik. Maar dat dergelijke argumenten in volle vergadering kunnen gebruikt worden, geeft mij een onwennig gevoel. De „critiek" (d.w.z. de groep, die inzake Calvinistencongres etc. aan de eerste plannen bleef vasthouden) heeft het niet in haar hoofd gehaald, één voor één de menschen te bespreken, die aan congres of bond hebben mee-gedaan. Zij heeft beter werk te doen. Zij heeft a. erop gewezen, dat de H.H. Dr. H. H. J. G. Ubbink, Dr. J. C. Aalders etc. niet als leiders van het gereformeerde volk mochten worden aangedien, tenzij dan, dat men de Geref. Kerken in den hoek der secte zou willen duwen; b. publieke artikelen van voorstanders en verdedigers van congres en bond overgenomen en beantwoord. Kan men nu aantoonen, dat Dr. H. Colijn publiek in een persartikel den gang van zaken inzake congres en bond heeft verdedigd, gelijk b.v. „De Heraut", of een rector der V.U. dit deden, en dat de critiek juist dit ééne artikel van Dr. Colijn ongemoeid liet, dan zouden dergelijke volkstümliche opmerkingen althans een schijn van recht beginnen te krijgen. Thans missen ze zelfs dien schijn.

Intusschen, dat redevoeringen van hoogleeraren (spr. was hoogleeraar) met dergelijke argumenten komen kunnen, is op zichzelf niet de bespreking waard. Liefst zwijgt men over zulke aangelegenheden, al weet men, dat ze doorwerken in hun oncontroleerbaarheid. Maar ik noem het geval toch even, wijl het me gevraagd is, en vooral, wijl er weer een symptoom in ligt van de onzakelijkheid, die in den laatste tijd ons gereformeerde leven in zijn debatten drukt. Eigenlijk gezegd: den vind ik veel en veel erger dan welke bepaalde misstap ook, waarover in de laatste jaren verschil van meening is gerezen.

Want die onzakelijkheid in de discussies bewijst, dat we in een impasse zitten. Men kan fouten begaan; maar als ze fouten gebleken zijn, is er de mogelijkheid van hun vermindering in de toekomst. Kiest men deze mogelijkheid, dan heeft de publieke polemiek haar nut gedaan en kan men zich verblijden over het samen weer verder gaan op het pad van den vrede. Maar wordt daarentegen elke mogelijkheid van gedragswijziging bij voorbaat afgewezen, en gaat men de aangenomen gedragslijn „verdedigen", neen, niet met zakelijke contra-argumenten, doch op de manier van bovenbedoelden spreker of op de wijze van „De Heraut", die nog steeds weigert, concrete onwaarheden van persoonlijke aard recht te zetten, dan is het DAT, wat mij met zorg vervult. Fouten kunnen overal begaan worden; maar als zij, die nog nimmer hebben weerlegd, wat „De Reformatie" inzake congres of bond schreef, hun kracht gaan zoeken in het aanwijzen van (vermeende) incongruenties in de houding der „bezwaaarden", of soms maanden aaneen schrijven over de algemeene regelen voor „het discussiëren", „überhaupt", zonder het punt, dat door hún eigen beslissing in discussie moest komen en moet blijven komen, ook maar met één vinger aan te raken, dan is het DAT, wat mij met zorg vervult.

Met zorg.

Want de dingen kunnen niet zoo blijven. Men zal inzake het contact met andersdenkenden moeten komen tot een duidelijke verklaring omtrent wat men nu eigenlijk wil: voortgaan op den ingeslagen weg, ja, dan neen. Er is nu langzamerhand tijd genoeg besteed aan onzakelijke polemiek, die óf van de bezwaren der „critici" een karikatuur heeft gaf (denk ons eens aan wat verleden week uit „Geref. Kbl. Leeuwarden" werd geciteerd), óf daar voortdurend langs heen redeneert. En hoe langer men op dit punt (en op andere) een duidelijke beslissing vermindert, des te moeilijker wordt het samenleven onder ons. Men zal moeten kiezen. Zwijgen gaat niet meer; en een „voornaam" gebaar maakt ook al geen indruk meer.

In een volgend artikel hoop ik deze reeks te besluiten.

K. S.

Over de „Algemeene Genade".

(Antwoord aan Dr. O. Noordmans.)

XI.

We zouden, gelijk gezegd is, thans met een enkel woord zoeken naar de plaats, die het verbond, al of niet, heeft in de theologie van Dr. O. Noordmans.

Wie het woord „verbond" zijn historischen inhoud laat behouden, zal moeten toegeven, dat het bij Dr. Noordmans geen plaats heeft. Tot het z.g. werkverbond, gelijk dit een historisch vaststaand begrip is, behoort dat de mensch het verbreken kan; het voorziet immers zelf in het „geval" van zijn verbreking, door straf te dreigen, en sancties, die in werking treden zullen, zodra dit „geval" zich mocht hebben voorgedaan. Die

sancties" treden er door in het verleden, disharmonie, daarmee opgetreden na de van later dat disharmonie, vermen, in dien hoed heeft, en welke allen tuing", zetten, dheel het oorsp ingelaten, en m de christelijke E behoort tot den christendom, d m daarna peping van v te treden, d men, en verv van den mensc sancties, en d sche belofte, n van, en daarm ding des Woord hier op aarde, wederkomst.

Waar, deze d bewust tegen weve opeenvolgt van den tijdwo van niet door cipiele beschou en tijd staat h belofte aan het Onophoudelijk v zigs trekt hem van de vaderen door zijn semi-b e revolteeren. E is, die aan de het gereformeer ach, ware Eel maken, dat Dr d de „Pinkstert van het begin heden heeft voo die niet, wa taal".

Neen, met di de geweldige „s maverstand — brengt, weet d waarheden van Dr Noordmans mowel het woor loften" goed het eerste betru ml van Marth ding van Mari wat het tweede dat zich op een aanjagend" leid zich op ée en belofte" te" in gedachte kan zoo streng — zegt de(n) d het leven". „Wt zijn zak vol b Reeds hier is gereformeerde t paradijsmensch, doof" zich tegel met schudden. heid mogen w En nu het „phase van het k en geen plaat de taak, de t troosteloos geste het verbond de van den mensc tij ook h.v. de van het triniteit met de triniteits is niet te zien ambt, diens opd legen — en he „prediken" „va en bij onzen doo schijn van troe oment de g o arondslag en d zijn waarachtig zijn opnemen eerste zoo scha aldus Dr Noord ouder dan het Heilige Geest, Maar wij looch Zoon geen m e

I) Onze lezers verschil tusschen een „evangelisa maar thuis laten verstaan. „Ieder igeert in de ke onderstelling va